

Moderador: **Isidor Marí**

Jaume Cabré

Joan F. Mira

Joaquim M. Puyal

Josep Lacreu

Aquest debat, el darrer de les Jornades per a la Cooperació en l'Estandardització Lingüística, es proposa tractar del punt de vista dels escriptors —i, en general, de tots els qui usen el llenguatge en activitats creatives (traductors, directors de teatre o cinema, locutors, etc.)— sobre la seva relació amb l'autoritat acadèmica.

Hi participen l'escriptor Jaume Cabré, el també escriptor Joan F. Mira —membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'IEC—, el comunicador Joaquim M. Puyal i el lingüista Josep Lacreu. Les seves paraules, que resumim a continuació, presenten aspectes ben interessants de la relació entre la normativa i la creació.

En la seva intervenció, Jaume Cabré parteix de la diferència entre l'escriptor i el comunicador, pel que fa a la seva relació amb la llengua. D'una banda, per a aquest darrer, la llengua té un caràcter més purament vehicular; de l'altra, però, la seva incidència social és més directa i immediata. La capacitat de la comunicació de massa per a generar models lingüístics és extraordinària. En canvi, hi ha comunicadors que difonen un llenguatge defectuós o empobrit. Jaume Cabré suggereix, per tant, que és amb aquests professionals que la Secció Filològica ha d'establir una relació que permeti millorar la qualitat lingüística. Un altre fet mereix, segons ell, una intervenció decidida de l'Institut: la facilitat creixent amb què la televisió pública catalana usa el castellà per pura comoditat.

Reprenent algunes afirmacions de Jaume Cabré, Joan Francesc Mira indica que ni els escriptors ni els comunicadors no tenen prou competència lingüística, en general. Pel que fa a la relació entre parlar i escriure, observa que els parlants tenen un cert acomplexament per manca de coneixements lingüístics. Posa en dubte, per tant, que hi hagi un model de parla estàndard que actui com a referent per al conjunt de la societat. Una producció televisiva valenciana, per exemple, no és acceptada amb naturalitat a Barcelona, i viceversa. En l'àmbit anglòfon, per contra, la variació no és entesa com un signe d'anormalitat. Respecte a la relació entre normativa i estil, sosté que la primera és el fonament del segon. Valora positivament la inclusió de variants valencianes en la normativa comuna. Conclou amb el lema «gramàtica i llibertat», entenent que és a partir del coneixement de la gramàtica que comença la llibertat dels escriptors i comunicadors.

Joaquim Maria Puyal parla de la responsabilitat específica que té un comunicador en l'ús de la llengua, i dels condicionaments de mercat que pesen sobre la seva activitat professional. La seva mateixa condició d'emissor està al servei del mitjà per al qual treballa. El seu èxit s'associa a l'audiència que aconsegueix. Li cal, per tant, conèixer molt bé els receptors, adaptar-s'hi satisfactòriament, usar una llengua que no li representi gaire esforç de comprensió. I òbviament també li cal dominar el seu ofici. Molts professionals catalans, a més, han de treballar amb una llengua que no és la seva pròpia. En aquest marc, qui vetlla pel català? En una societat normal, tot aquest entorn actua sòlidament a favor de la llengua. En el nostre cas, aquesta solidesa està almenys esquerpada. Cal aprofitar tots els esforços possibles, com els de les unitats d'assessorament lingüístic d'algunes empreses —les quals, però, no haurien de servir permanentment de cossa per a les deficiències dels professionals—. El comunicador ha de comptar amb un autèntic assessor davant de les exigències d'innovació expressiva a què ha de fer front. Així pot fer la seva aportació creativa a la llengua sense contravenir la normativa.

Finalment, Josep Lacreu se centra en la relació entre la normativa i l'ús literari i periodístic de la llengua, considerant la distància que hi ha entre el parlar habitual del carrer i la normativa. Davant d'aquesta situació, distingeix dues posicions: que els usuaris s'adaptin a la normativa o que la normativa s'adapti a l'ús lingüístic. El debat entre aquestes posicions sovint conté un component polític, que impedeix un diàleg prou fluid i serè. No hauríem de sentir-nos presoners, segons Lacreu, de la concepció noucentista de la llengua, en la qual nasqué el model normatiu. Per això refusa una concepció força estesa entre els professionals de la llengua: creure que cal corregir tot allò que no figura en el diccionari normatiu. Propugna, doncs, un equilibri ponderat entre el respecte a les convencions normatives i la renovació permanent d'aquestes mateixes convencions, de manera que s'hi pugui identificar la cultura popular de tot el territori lingüístic.

A continuació, algunes preguntes i comentaris dels participants en les Jornades permeten ampliar i matisar els punts de vista, en una sessió que resulta en conjunt del més gran interès.